

وەلامیك بۆخاتوو مهاباد قەرەداغی

نوسینی / كوردە حمە

لەوانەییە رەخنەو رەخنەگرتن لە كۆمەلگەییە كدا قورسبیت، كە بنەما و
ئامانجی رەخنەگرتن تیایدا لە سەرەتای دروستبووندا بێت و رەنگە رۆژانە بە
ناوی رەخنەو چەندین دەرون و ئیرانبكریت و چەندین دەرون ئاسودەبیت بە
ئازاردانی بەرامبەر و چەندین خۆهەلقورتانن لە مەسەلە تاییبەتییەكانی
تاكەكان بخریتەر و. هەر كەسەو لەژێر كاریگەری سایكۆلۆژیایی خۆیدا
دنیا یان بە رەش، یان بە سپی دەبینی و خەتی راست و چەپ بە هەموو
كارو هەنگاویكدا بێنیت، دیارە ئاستی رەخنەش بەم شیوازەیی كە هەییە
هۆكاری خۆی هەییە ناخوازم لە دەرگای بدەم هەندیک جاریش بە ناچاری
وەلامیك بۆ ئەو نوسینانە دەبیت كە ناواقعی نوسەرەكەیی بآلی بەسەردا
كیشاوە. یەكێك لە و بابەتانە بابەتەكەیی خاتوو (مهاباد قەرەداغی) بوو، لەژێر
ناونیشانێ (لە كوردستان جەستەیی ژن دەكریت بە كوتال).

سەرەتا دەمەویت خاتوو مهاباد و خۆینەرانی بە جیاوازی دیدو
بۆچوونیانەو بە نەفەسیكی ئەوتۆ راقەیی ئەم وەلامە بكەن كە لە خزمەتی
هەمواندابیت و خۆینەریش حەكەم بێت، سەرەتای وەلامەكە لەویو
دەستپێدەكات كە ئەو مەسەلەییەیی خاتوو مهاباد باسیلیووە كرددوو و واقعیكە
كەس ناتوانیت نكولی لیبكات كە لە شفرۆشی لە عێراق بەگشتی و لە
كوردستانیش لە دواي راپەرینەو لەژێر سنوری هەردوو دەسلەتەكە بەرەو
زیادبوون رۆیشتوو لەمەشدا هەم فاكتهری ناوخویی و هەم فاكتهری
دەرەكی رۆلی بینوو كە خۆی لەم خالانەدا دەبینی:

١. خراپی باری ئابووری لە تەواوی عێراق.

٢. بەكارهێنانی دەسلەت لە لایەن هەندیک لە بەرپرسانەو بۆ ئەم مەبەستە

٣. قورخکردنی زۆری لە دارای كوردستان تاسالی (٢٠٠٠) لە دەستی

كۆمەلگەییكدا و پشتگۆیخستنی زۆرینە.

٤. سیمای گشتی کۆمه لگه ئه وه بوو که کۆمه لیکى که م له و پهرى
خۆشگوزهرانىدا بوون و زۆرینهش له بارىكى ناله بارى خراپدا.
ئهم بارودۆخهش رۆلى هه بوو بۆ لاوازبوونى ئه و به هاىانهى که کارىگهرى
ههيه بۆ دهستگرتن به هه ندىک به هاى گرنگه وه، که پىويسته بۆ پاراستنى
مافى هاو لاتی و رىگه گرتن به بازرگانى به روح و جهستهى مرؤف به گشتى و
مىينه به تايبه تى. لىره وه پىمباشه هه ندىک سه رنج له سه ر ئه و بابته تى
خاتوو مها باد بخه مه روو، که به رىزى جه وه هرى بابته کهى له وه دا خۆى
ده بينى ته وه که کوردستان و يرانه يه و تاك به گشتى بووه به مىگه ل و حىزب
لىيانده خورى و رىکخرا وه كانى ژنان ته نها باره گا كانيان گرتوو بۆ ئه م
قسانه شى مه سه لهى له شفرۆشى کردوو به به لگه. من نازانم خاتوو مها باد
چۆن وىژدانى رىگه ي پىدا ئه وه نده بى ئىنسا فانه قه له م بخاته سه ر
کاغه زوئاوا بنوسىت. يان دورى به رىزى له واقعه وه ئه م هه له يه ي پىکرد.
بۆيه من به خاتوو مها باد ده لىم؛ چۆن که س ناتوانىت خه تى راست و چه پ
له کارو گو تارى ئه و کوردانه ي دانىشتوو ي هه نده ران بدات که باشترىن پايه و
ها و کاربوون به تايبه تى له رووى ئابورىيه وه، که ئه مه ش بۆ خۆى گرنگترىن
به ربه ستى به رده م له شفرۆشىيه. بۆيه ده کرىت بللىن بوونى
کورده كانى تارا وگه چه ندىن سو دى هه نوکه يى و ئاينده يى هه يه، له هه مان
کاتىشدا راستيه کان چىدى رىگه ناده ن که هه رکه س هه و اللىكى
بۆگىررايه وه و باسنىكى بىست به س بىت بۆئه وه ي که به نوکى قه له مىک
کارو وماندو بوونى ئه و که سانه بسرى ته وه که له سه نگه رى رووبه روو بوونه وه دان
که پىم وايه خۆشت باش ده زانىت کارکردن
له نا وئه و واقعه سياسى و کۆمه لايه تيه ي ئىمه دا چه ندقورسه بۆيه له م
روانگه يه وه ره خنه ي بونىاد نه رودىدى جيا وازمان قبوله به ده رله مه
هه مو و حوکمىكى دورله واقع مه حکوم ده که ين و بىده نگىش نا بين له ئاست
ئه و ده نگ و قه له مانه ي که له ده ره وه ن و درک به ماندو بوونى که سانى دى

ناكەن ئەم قەسەيەشم بەھەلە راقەنەكریّت ،واتی بگەیت چاوەری ی ستایشین
یان كارەكانمان بی كەم وكوری بیّت ،بەلكوومبەستم نوسینەكە ی بەریزیە
كەبە ناراستەوخۆ ئاماژە بو ئەو دەكات، لە كوردستان ریکخراوەكان تەنها
دیكۆرن، كە بیگومان ئەمەش دوورە لە راستییەو بو پشتراستكردنەو ی
ئەم بوچونەشی دەتوانیّت لە سەفەری ئەمجارەدا سەریك لەو ریکخراوانە
بدات وچاویکی خیرا بەو كیشانەدا بگیریّت كە رۆژانە روو لەو ریکخراو و
شوینانە دەكەن و گەر بیّتو رۆژیكیش دەوام لەگەل كارمەندەكانیاندا بكات
ئەوكات حوكم لەسەر بیكاری و وديكۆریان بدە، ئەوساكەببینە ئەوان
قورسایى تەواوی كیشەكانیان هەلگرتوو، هەر لە كیشە ی لەشفرۆشیكەو
تا دەكات بەو ی كە لەمال رادەكات، یان بەو ی كە لانە ی

نییە و هتدل، كەمن نامەویّت بچمە ناووردەكارىەكانەو، چونكە ئەوە كارى
خویانە. لیڕەو دەكریّت كۆپلەیه كى نوسینەكە ی خاتوو مهابادو ەربگرم كە
دەلی: " ریکخراوەكان هەلو یستیكى ئەوتویان نەبوو لەسەر لەشفرۆشی،
بەلكو لەپشت پەردە ی ئەستورو بە ئاماژە ی خیرا و كتوپرو گوزارشتی
لیدەكەن و دواتر بیدەنگدەبن " كە بیگومان لەمەدا بەھەلەچوو، چونكە
لە (رۆژنامە ی ریوان) دا (كەژى) ناویك زۆر بە ئاشكرا و راشكاوانە قەسە ی
لەسەر ئەم مەسەلانە كردوو و بلاویكردۆتەو، بو خۆم لەچاوپیکەوتنیكم
لەگەل ئەو خاتوونەدا ئاماژە ی بەو دا كە دوا ی بلاوبوونەو ی ئەو زنجیرانە
رووبەرو ی ئاستەنگی زۆر بونەتەو، هاوكات لەلایەن چەندین كەسى
تریشەو پشترگیكراون، چ لەناو حكومەت و چ لە ئاستی تاك.
یان خاتوو مهاباد ئاماژە ی بەو داو كە خودی (رۆژنامە ی ریوان) و
ریكخراوەكانى دی بیدەنگبوون و هیچ بەرپرسیكیش سزانە دراو.
خاتوو مهاباد لەمەشدا بەھەلەچوو، چونكە نە ریکخراوەكان و نە تاك
بیدەنگنەبوون بەو بەلگەیه ی لە دوا ی ئەو زنجیره یه ی (ریوان) هەول ی
دامەزراندنى دەستەیه كى تاییبەت درا بو وەستانەو دژ بەم دیاردەیه

ھاوکات (۸ ی مارس) ی سالی پاریش یه کیك له كۆره كانی ناوه ندی
ھاوبه ش، كه به ریوه به رایه تی رۆشنییری ریکیخستبوو تایبته بوو بهم
دیاردیه، كه به ریزان (نه جیبه مه حمودو ریبین ئەحمەد هەردی)
پیشکەشیانکرد، رۆژنامە ی هەوال و هاولاتی چەند بابەتیان هەر تایبته بهم
باسه بلاو کردوه. ئەمه جگه له وهی هەر سەنتەری راگەیاندن بهرنامە ی
ریوانی رادیویان تەرخانکردبوو بۆ ئەم باسه وله یادی رووبه رووبونه وهی
توندووتیژیداله سالی (۲۰۰۳) به ئاشکرا به وینه دوان له وکچانه ی خستبوو
رووبه راشکاوی گفتوگۆکانیا نخرابووو رووبیگومانیش بن ریخراوه کان لهم
کارو هەنگاوانەدا رووبه رووی چەندین کیشه بوونه ته وه له گەل هەندیك له و
بنه مالانە ی میینه کانیا ن ئەم کاره ده کەن، یا ن چەندین جار که ئەم جوړه ژنانه
په نایان بۆهینا وین نه مان زانیوه بۆکوئییا ن بهرین یا ن به چیه وه سه رقالیان
کهین. یا ن ئەوه که سانه ی خاوه ن پایه ی ئابووری و سیاسین چۆن
رووبه روویان بینه وه. ئیمه له ناو ئەم هەموو تەلبەندانەدا کارمان کردوه و
قسه و کرداریشمان یه که و ئاماده شین له گەل ئەم بهرانه دا له جهنگدایین تا
ئەو جیگایه ی ده توانین، ئەم توانایه شمان له خەلکانی دلسۆزو خاوه ن
ویژدانی کۆمه لگه که مانه وه وه رگرتوو، ئیدی ئەو دلسۆزانه له دهره وه ی
حیزب بن یا ن ناوه وه، هەرچه ند ژماره شیا ن که م بیته مایه ی گه شبینیه.
به لام من ده پرسم ئیمه به پیی توانای خو مان ئەم هەنگاوانه مان ناوه، ئە ی
ئیوه چیتانکرد له کاتی کدا که زه مینه ی ئیوه بیترسترو کراوه تره؟ ده پرسین
چ فشاریکتان دروستکرد؟ گروپیکتان دروستکرد پشتگیری ریخراوه کان ی
ژنان له کوردستان بکات؟ تا بتوانن پروژیه ک بۆ ئەو ژنانه
بکهینه وه و خەلکی تایبته مند له دهره وه بینین و ھاوکات سه رقالیان بکهین به
کاره وه و چەندی بتوانین بیانگیرینه وه ناو کۆمه لگه یا ن تانیستا فه ندیکتان
وه رگرتوه که ھاوکاری یه ک ریخراوبکه ن، گه ر ئەم ریخراوانه شتان پی
په سه ند نیه هەولتان داوه که ریخراویک یا ن دهسته یه ک دامه زینن

لەريڭخراوەكان بەتواناتروولەرۆژنامەنوسان ونوسەران بەجورئەت تر .
ليرەو دەچينە سەرکۆپلەيهکى دى نوسينهکەى خاتومهابادکە
بەناراستەوخۆ ئاماژەبۆکەمبايهخى ريڭخراوەكان ونوسەران بەرامبەر
بەناردنى ئەو(١٨) کچەى کە بەپيى بەلگەنامەيهک نيرراون بۆ ميسر، لەمەدا
نامەويت باس لە رۆلى ريڭخراوەكان و کەسايەتییەکان بکەم، چونکە
بەلگەى مشورخۆرييان لەم بوارەدا حاشا هەلنەگرە .
لە کۆتايدا ؛ مەسەلەى سزادانى بەرپرسان ئەو ئيمەش
هاودەنگين وپيويستە هەموومان بەکادرە دئسۆزەکانى ناوحيزب وکەسانى
دەروەى حيزب لەم بوارەدا قسەى خۆمان هەبيت ،بيگومان بەرپرسياريتيش
دەکەويته ئەستۆى هەردوودەسەلات بۆميژووش بۆ ئيستاش .